

STORTINGET

Innst. 447 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
frå utanriks- og forsvarskomiteen

Dokument 8:266 S (2024–2025)

**Innstilling frå utanriks- og forsvarskomiteen om
Representantforslag fra stortingsrepresentant
Christian Tybring-Gjedde om å kartlegge ubalan-
sen mellom Forsvarets kampkraft og utholdenhet**

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet vert følgjande forslag fremja:

Stortinget ber Riksrevisjonen foreta en grundig gjennomgang av Forsvarets beredskap for hovedvåpensystemer (inkludert reservedels- og ammunisjonsbeholdninger), vedlikeholdskapasitet og bemanning innen alle forsvarsgrener. Stortinget ber om at Riksrevisjonens funn legges frem for Stortinget snarest mulig og senest i løpet av høstsesjonen 2025.

Ein viser til dokumentet for ei nærare utgreiing om forslaget.

Dokumenta i saka er tilgjengelege på sakssida på stortinget.no.

Merknader frå komiteen

Komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Even Eriksen, Nils-Ole Foshaug, Steinar Krogstad og Agnes Nærland Viljugrein, frå Høgre, Hårek Elvenes, Ingjerd Schie Schou, Erna Solberg og leiaren Ine Eriksen Søreide, frå Senterpartiet, Bengt

Fasteraune, Ola Borten Moe og Trygve Slagsvold Vedum, frå Framstegspartiet, Sylvi Listhaug og Morten Wold, frå Sosialistisk Venstreparti, Ingrid Fiskaa, frå Raudt, Bjørnar Moxnes, frå Venstre, Guri Melby, frå Kristeleg Folkeparti, Dag-Inge Ulstein, og uavhengig representant Christian Tybring-Gjedde, viser til Representantforslag 266 S (2024–2025) om å kartlegge ubalansen mellom Forsvarets kampkraft og evne til å halde ut. Komiteen merkar seg at representanten set søkeljos på manglande balanse mellom investeringar og drift i Forsvaret, og kva følgjer dette får for kor uthaldande Forsvaret er. Representanten føreslår at Riksrevisjonen føretar ein gjennomgang av Forsvarets beredskap for hovudvåpensystem, vedlikeholdskapasitet og bemanning innan alle forsvarsgreiner, og at funna blir lagt fram for Stortinget seinast hausten 2025.

Komiteen viser til statsråden sitt svarbrev frå 30. april 2025 der han greier ut om korleis Forsvarsdepartementet får oppdatert informasjon om status i sektoren fire gonger i året i samband med Forsvarssjefens gjennomgang av investeringsporteføljen, og faste halvårs- og årsrapporteringane. Komiteen merkar seg at Riksrevisjonen får kopi av rapporteringa frå Forsvaret, inkludert gradert informasjon.

Komiteen ser fram til den årlege stortingsmeldinga om status for langtidsplanen og legg til grunn at meldinga vil gje Stortinget inngåande informasjon om eventuelle avvik.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti og uavhengig representant Christian Tybring-Gjedde, deler forslagsstille-

rens bekymring over en ubalanse mellom investeringer og drift i forsvarssektoren. Derfor har flertallet tatt til orde for å utvide og fremskynde ambisjonene i gjeldende langtidsplan, blant annet ved å øke finansieringen og trappe opp øvings- og treningsaktiviteten. Flertallet vil også styrke beredskapen og øke beholdningene av ammunisjon og materiell.

Flertallet mener det er avgjørende å ha et godt kunnskapsgrunnlag for styringen av forsvarssektoren. Flertallet viser til at regjeringen er forpliktet til å levere en årlig stortingsmelding som rapporterer om status, fremdrift, utfordringer og risiko knyttet til gjennomføringen av langtidsplanen (Innst. 426 S (2023–2024)). Flertallet har gjentatte ganger understreket viktigheten av at den årlige rapporteringen blir detaljert og oppdatert, slik at den utgjør et godt faktagrunnlag for oppfølging fra Stortingets side. Partiene på Stortinget har flere ganger bedt om at årets rapportering legges fram for Stortinget så den kan behandles i vårsesjonen og danne grunnlaget for eventuelle endringer gjennom revidert nasjonalbudsjett.

Flertallet mener det gir grunn til bekymring når regjeringen Støre i liten grad har holdt Stortinget orientert om styringen av forsvarssektoren gjennom vårsesjonen, til tross for de omfattende endringene som har funnet sted siden langtidsplanen ble vedtatt. Regjeringens forslag til revidert nasjonalbudsjett inneholder ikke tilstrekkelig med informasjon til å danne det nødvendige kunnskapsgrunnlaget. Etter at langtidsplanen ble vedtatt, har det også blitt besluttet å etablere et NATO-luftoperasjonssenter i Norge. I revidert nasjonalbudsjett foreslår regjeringen å sette av 438 mill. kroner til å etablere et midlertidig luftoperasjonssenter på Bodø lufthavn, uten at det gis en nærmere begrunnelse for valg av midlertidig løsning eller bevilgningsforslaget. Regjeringen skriver i Prop. 146 S (2024–2025) at endelig lokalisering av operasjonssenteret ikke er avgjort.

Flertallet viser til at forsvarsministeren har anerkjent at informasjonsflyten til Stortinget ikke har vært tilfredsstillende i forbindelse med forsinkelsene rundt etableringen av en ny innsatsskvadron i Ramsund, jf. brev fra forsvarsministeren til Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité, datert 12. mai 2025.

Flertallet mener at det er uheldig at regjeringen gjennomgående avviser alle forslag fra Stortinget som supplerer og konkretiserer politikk for å øke produksjonskapasiteten i forsvarsindustrien, blant annet representantforslag fra henholdsvis Høyre og Fremskrittspartiet (Dokument 8:132 S (2024–2025), Dokument 8:124 S (2024–2025)).

Flertallet frykter at manglende dialog, oppfølging og gjennomføringsevne fra regjeringens side kan føre til at styrkingen av Norges forsvarsevne går saktere enn den sikkerhetspolitiske situasjonen og Stortingets vedtak tilsier. Flertallet mener at regjeringen må for-

valte forliket mellom alle partiene om langtidsplanen på en bedre måte.

På denne bakgrunn fremmer flertallet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen umiddelbart legge frem den årlige stortingsmeldingen som rapporterer om status, fremdrift, utfordringer og risiko knyttet til gjennomføringen av langtidsplanen for forsvarssektoren, slik at stortingsmeldingen kan bli behandlet sammen med revidert nasjonalbudsjett.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til Stortingets vedtak gjennom behandlingen av Innst. 426 S (2023–2024) hvor det innføres en ny ordning med årlig rapportering til Stortinget om gjennomføringen av langtidsplanen for forsvarssektoren. Som det fremgår av vedtaket, skal første rapportering skje i løpet av 2025. Disse medlemmer viser til at regjeringen vil følge opp vedtaket ved å legge frem den første stortingsmeldingen om gjennomføringen av langtidsplanen allerede før sommeren. Stortingsmeldingen vil rapportere om status, fremdrift, utfordringer og risiko ved gjennomføring av langtidsplanen, i tråd med Stortingets vedtak. Disse medlemmer viser til at regjeringen la frem en langtidsplan for forsvarssektoren med en iboende fleksibilitet i gjennomføringsfasen, og at flere store beslutninger skal tas de neste årene. Disse medlemmer understreker derfor at det vil være viktig med god dialog mellom storting og regjering om gjennomføringen av planen i tiden fremover, både hva gjelder prioriteringer, eventuelle nye satsinger og ambisjonsnivå. Ved behov for budsjettmessige endringer i det enkelte år vil dette fremmes i budsjettproposisjonene på vanlig måte. Samtidig understreker disse medlemmer at et forsvarsforlik med bred politisk forankring er en stor styrke i en tid med betydelig uforutsigbarhet.

Medlemene i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt viser til at det i ei årrekke har vore åtvare mot ubalansen mellom investeringar og drift i Forsvaret. Ei relativ overinvestering i materiell har ikkje blitt følgt opp av ei tilsvarende satsing på personell, drift og vedlikehald. Resultatet er at Forsvaret ikkje fullt ut kan dra nytte av investeringane og at erfarent personell forsvinn ut og finn seg anna arbeid. Personellflukta har framleis ikkje stoppa opp, og det blir kutta i øving og trening i 2025, trass i rekordstor satsing på forsvar. Desse medlemene meiner det er eit særleg paradoks at pålagde effektiviseringskrav, som offisielt er meint å føra til langsiktige grep for betre organisering i forsvarssektoren, framleis blir gjennomført som kortsiktige kutt i drift og aktivitet. Dette er destruktivt i ei tid då forsvarsevna skal styrkast. På denne bakgrunnen blir dette forslaget fremma:

«Stortinget ber regjeringa sørga for at effektiviseringskrav til Forsvaret ikkje blir gjennomført som kutt i drift og aktivitet.»

Uavhengig representant Christian Tybring-Gjedde mener det er viktig å få kartlagt ubalansen mellom Forsvarets kampkraft og utholdenhet slik at Stortinget kan ta gode beslutninger for å styrke forsvaret av Norge. På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber Riksrevisjonen foreta en grundig gjennomgang av Forsvarets beredskap for hovedvåpensystemer (inkludert reservedels- og ammunisjonsbeholdninger) vedlikeholdskapasitet og bemanning innen alle forsvarsgrener. Stortinget ber om at Riksrevisjonens funn legges frem for Stortinget snarest mulig og senest i løpet av høstsesjonen 2025.»

Forslag frå mindretal

Forslag frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringa sørga for at effektiviseringskrav til Forsvaret ikkje blir gjennomført som kutt i drift og aktivitet.

Forslag frå uavhengig representant Christian Tybring-Gjedde:

Forslag 2

Stortinget ber Riksrevisjonen foreta en grundig gjennomgang av Forsvarets beredskap for hovedvåpensystemer (inkludert reservedels- og ammunisjonsbeholdninger) vedlikeholdskapasitet og bemanning innen alle forsvarsgrener. Stortinget ber om at Riksrevisjonens funn legges frem for Stortinget snarest mulig og senest i løpet av høstsesjonen 2025.

Tilråding frå komiteen

Tilrådinga frå komiteen vert fremja av medlemene i komiteen frå Høgre, Framstegspartiet, Venstre, Kristeleg Folkeparti og uavhengig representant Christian Tybring-Gjedde.

Komiteen har elles ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjere følgjande

vedtak:

Stortinget ber regjeringen umiddelbart legge frem den årlige stortingsmeldingen som rapporterer om status, fremdrift, utfordringer og risiko knyttet til gjennomføringen av langtidsplanen for forsvarssektoren, slik at stortingsmeldingen kan bli behandlet sammen med revidert nasjonalbudsjett.

Oslo, i utanriks- og forsvarskomiteen, den 27. mai 2025

Ine Eriksen Søreide

leiar

Ingrid Fiskaa

ordførar

DET KONGELIGE
FORSVARSDEPARTEMENT

Statsråden

Utenriks- og forsvarskomiteen

Deres ref.:

Vår ref.:

Dato:

25/02177-2

30.04.2025

Uttalelse til representantforslag, Dok. 8: 266 S 2024-2025) om å kartlegge ubalansen mellom Forsvarets kampkraft og utholdenhet

Jeg viser til brev fra Utenriks- og forsvarskomiteen av 23. april 2025 med anmodning om uttalelse til representantforslag (Dok 8: 266 S) fra stortingsrepresentanten Christian Tybring-Gjedde om å kartlegge ubalansen mellom Forsvarets kampkraft og utholdenhet.

Stortingets vedtok som kjent våren 2024 en ny langtidsplan for forsvarssektoren (Prop. S 87 2023-2024), som trådte i kraft fra årsskiftet 2025. Til grunn for denne langtidsplanen ligger betydelig innsikt om forsvarsektoren som blant annet ble sammenstilt gjennom Forsvarskommisjonen (NOU 2023:14) og Totalberedskapskommisjonen (2023:17) sitt arbeid. Det finnes med andre ord nokså oppdatert systemkunnskap om status i sektoren, herunder om forholdet mellom investeringer og drift.

Et av de sentrale grepene i det nye langtidsplanen er gjennomføringen av styringsreformen, *Forsvarssektoren 24*. Reformen gir Forsvarssjefen utvidet ansvar for å planlegge, prioritere og balansere alle innsatsfaktorene innenfor de mål og føringer departementet stiller til Forsvaret, både på kort og lang sikt. Hensikten er å legge til rette for en sektor med raskere beslutninger, høyere gjennomføringsevne og raskere tilpasninger til endrede forutsetninger. Etter mitt syn bør denne reformen få satt seg og virke en tid før det legges opp til nye og store gjennomganger av status i forsvarssektoren.

I ny langtidsplanperiode er det lagt opp til en årlig stortingsmelding om status for langtidsplanen og forsvarsområdet generelt. Til den er det behov for et godt og oppdatert informasjonsgrunnlag, som departementet får fra flere kilder.

Langtidsplanen for perioden frem til 2036 operasjonaliseres gjennom Forsvaret og de øvrige etatenes integrerte planlegging. Det er et dynamisk veikart for prioriteringer, som oppdateres i takt med teknologisk utvikling, kostnadsendringer og endringer i sikkerhetssituasjonen – og

som gir Forsvarsdepartementet oppdatert informasjon om status i sektoren fire ganger i året i forbindelse rapporteringen etter Forsvarssjefens gjennomgang av, og foreslåtte endringer i, investeringsporteføljen.

Departementet får videre viktig innsyn i situasjonen i forsvarssektoren fra den faste halvårs – og årsrapporteringen, samt andre temaavgrensede rapporteringsoppdrag gjennom året. Departementet har anledning til å øke hyppigheten og detaljeringen av rapporteringene etter som omstendighetene skulle tilsi det. Det er grunn til å understreke at en viktig del av departementets samlede oversikt og rapporteringstilgang er høygradert informasjon, som ikke vil fremgå i det offentlige situasjonsbildet. Riksrevisjonen får kopi av rapporteringen fra Forsvaret og vår behandling av styringsinformasjonen inkludert gradert informasjon.

Dersom rapporteringen ikke skulle gi tilstrekkelig innsikt, vil departementet kunne iverksette egne evalueringer. Et slikt virkemiddel gir vide muligheter til kunnskapskartlegginger i både virksomheter og sektorer.

Riksrevisjonen har til en hver tid en rekke undersøkelser om tilstanden i sektoren. Min vurdering er at det ikke er behov nå for å iverksette en slik omfattende gjennomgang i regi av Riksrevisjonen. Det foreligger i dag et godt informasjonsgrunnlag gjennom departementets oppfølging av etatene, og dette kan tilpasses ved behov i tråd med prinsippene om «risiko» og «vesentlighet». Videre bør som utgangspunkt den nye styringsmodellen for forsvarssektoren ha fått virke i rimelig tid før større systematiske gjennomganger igangsettes.

Med hilsen

Tore O. Sandvik

Dokumentet er digitalt signert og har derfor ingen håndskreven signatur

